

Jordbruksverkets arbete med

- Minskat matsvinn
- Motverka orättvisa affärsmetoder

Karin Lindow

Jordbruksverkets roll

Övergripande mål och verksamhet

- Vi arbetar för ett **livskraftigt jordbruk** som grunden för en levande och attraktiv landsbygd. Vi bidrar till ett **hållbart samhälle** med en hälsosam miljö för människor och djur, samtidigt som vi verkar för ett **lönsamt företagande och tillväxt i hela landet**.

- **En levande och god dialog med aktörer** i vår omvärld är en förutsättning för att vi ska kunna uppfylla uppdraget.

Genomföra Livsmedelsstrategin

”En **ökad och hållbar produktion av mat** som kan leda till fler jobb och **hållbar tillväxt** i hela landet och ge konsumenter, oavsett bakgrund, bättre förutsättningar att **göra medvetna val**”

Matsvinn i ett globalt målperspektiv

Agenda 2030 (mål 12.3)

- Halvera det globala matsvinnet per person i butik- och konsumentled
- Minska matsvinnet längs hela livsmedelskedjan även förlusterna efter skörd

Minskat svinn och förluster = ökat utbyte och bättre avsättning

- **Minskad miljöpåverkan**

Mest i hushållen och marknadens krav påverkar

– onödig miljöpåverkan och resursanvändning

Matsvinn, världens tredje största klimatgasproducent
efter USA och Kina

- **Bättre ekonomi**

Öka avkastningen och värdet

Fler gör mer!

Regeringsuppdrag för minskat Matsvinn

Fyra avgörande punkter:

- Nationellt mål och uppföljning av svinn
- Aktivt samarbete mellan aktörer i kedjan
- Förändrat konsumentbeteende
- Utredning, forskning och innovation

Jordbruksverkets arbete med svinn

- Fortsatt dialog med företagen
 - utmaningar och möjligheter
 - samarbete med andra aktörer i kedjan – motverka både svinn och UTP
- Uppföljning av matavfall. Nytt EU- direktiv för matavfall. Nu även primärproduktion, rapportering från 2020.

EU-direktivet

- Gäller livsmedelsavfall efter skörd
- Gäller livsmedel som man gör sig av med till avfallsanläggning, kompostering, biogas, rötning, deponering eller som fyllnadsmaterial.
- Gäller ej foder och biprodukter men kan även komma omfattas av rapportering

Jordbruksverkets arbete forts.

- Utredning; Hur kan mer livsmedel som inte kan användas till humankonsumtion användas till foder?
- Kunskapshöjande arbete mot konsumenter, butiker och producenter
- Fortsatt arbete för att regelverk inte ska bidra till att öka svinnet
 - olika typer av lagstiftning
 - standarder och certifieringar
 - otillbörliga affärsmetoder

EU-kommissionens arbete för att motverka UTP

UTP unfair trading practices

= Ojusta, orättvisa, otillbörliga affärsmetoder

Jordbruks och landsbygds-kommissionär Phil Hogan 16 april:

"En kedja är bara så stark som den svagaste länken. En effektiv livsmedelskedja är rättvis. Dagens förslag handlar i grunden om rättvisa - om att ge en röst till de utan röst - för dem som utan eget ansvar faller offer för att de befinner sig i en svag förhandlingsposition. Dagens initiativ att förbjuda orättvisa affärsmetoder handlar om att stärka tillverkarna, små och medelstora företag i livsmedelskedjan och se till att efterlevnaden blir stark och effektiv. Vi vill eliminera "rädslofaktorer" i livsmedelskedjan, genom att göra det möjligt att kunna klaga anonymt."

Film: <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/video-utp-rules.mp4>

EU-direktivet för att motverka UTP

- Klart under våren 2019
- Minst 16 ojusta affärsmetoder förbjuds
- Fastställer mininivån men varje land kan välja att införa hårdare regler
- Sverige tar fram nationell lagstiftning och utser tillsynsmyndighet

Skyddar bönder, odlare, livsmedelsförädlare och industri, grossister, dvs alla leverantörer av livsmedel, mot köpare av livsmedel och jordbruksprodukter som har en större omsättning

Förbjudna metoder, några exempel

- Betalning för färska produkter senare än 30 dagar
- Betalning senare än 60 dagar för övriga produkter
- Sena avbeställningar av färska produkter
- Att köparen gör ensidiga ändringar av avtal
- Att leverantörer tvingas stå för risk som borde vara köparens
- Att köpare vägrar skriftlig konfirmation av ett leverantörsavtal, trots att leverantören efterfrågar det
- Att missbruka affärshemligheter
- Att köpare låter leverantören stå för oskäliga kostnader

Metoder som är förbjudna om de inte särskilt avtalats bort, exempel

- Att leverantören får betala för produkter som inte blivit sålda
- Att leverantören får betala för lager, hyllplats etc
- Att leverantörer får betala för köparens marknadsföring och reklam
- Att leverantörer får betala för köparens personal och utrustning

EU-direktiv – en gemensam miniminivå inom EU

Ska motverka t.ex:

- Sena betalningar för färska produkter
- Ensidiga ändringar av avtal
- Avbeställningar i sista minuten
- Att leverantörer behöver betala för produkter som inte blivit sålda

Skydd genom att kunna anmäla anonymt till en tillsynsmyndighet

Nästa steg

- Direktivet ska färdigställas och beslutas - pågår nu
- Sverige ska sätta upp svenska regler och utse en myndighet som tar emot anonyma klagomål och driver process
- Nationell utredning januari – augusti 2019
- Utredaren kommer studera Finland – Ombudsman
- Enskilda möten med berörda myndigheter och organisationer vecka 7-8. Därefter rundabordssamtal.
- Frågor: ska fler företag omfattas? ska fler UTP:er förbjudas? vilken myndighet ska utses och hur ska sekretess bäst säkras?

Dialogen är viktig:

- Bollplank
- Möte med UTP-utredaren?
- Ta fram flödesschema hantering, aktörer, handel med potatis
- Vilka behov finns för att minska svinn/förbättra avsättningen?
- Delta i intervju om torkan, 2 st

Tack!

Karin Lindow

karin.lindow@jordbruksverket.se

036-156433

070-8143707

